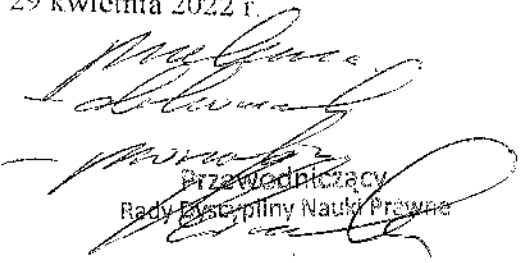

Wrocław, 29 kwietnia 2022 r.

Dr hab. Jacek Przygodzki prof. UWr
Zakład Historii Administracji
Instytut Historii Państwa i Prawa
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Przewodniczący
Rady Dyscypliny Nauki Prawna
dr hab. Wojciech Wierawski prof. UMK

Powtórna recenzja rozprawy doktorskiej mgr. Michała Komarnickiego pt. *Wydział Prawno-Ekonomiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 1945-1953. Studium historyczno-prawne*, napisanej pod kierunkiem dr. hab. Zbigniewa Naworskiego prof. UMK i promotorki pomocniczej dr hab. Anny Moszyńskiej prof. UMK, Toruń 2021, ss. 268.

I. Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U., 2017, poz. 1789 ze zm.) w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U., 2018, poz. 1669);
- uchwała Rady Dyscypliny Nauk Prawnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 24 listopada 2020 r.

II. Uwagi ogólne

Zgodnie z przepisem art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U., 2017, poz. 1789 ze zm.), rozprawa doktorska mgr. Michała Komarnickiego pt. *Wydział Prawno-Ekonomiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 1945-1953. Studium historyczno-prawne* powinna stanowić oryginalne opracowanie historyczno-prawnego

zagadnienia z zakresu historii administracji oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. W pierwszej recenzji z dnia 30 stycznia 2021 r. moja konkluzja była następująca: „⁴²⁰ biorąc pod uwagę powyższe uwagi, recenzowana rozprawa Pana mgr. Michała Komarnickiego pt. *Wydział Prawno-Ekonomiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 1945-1953. Studium historyczno-prawne*, napisana pod kierunkiem dr. hab. Zbigniewa Naworskiego prof. UMK i promotorki pomocniczej dr. hab. Anny Moszyńskiej prof. UMK, nie spełnia w obecnym kształcie warunków określonych w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U., 2016 poz. 882 ze zm.). Jednak biorąc pod uwagę rozległą kwerendę archiwalną przeprowadzoną przez Doktoranta, na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U., 2018, poz. 261), **wnosze o przekazanie pracy do poprawy.**

Doktorant powinien dokonać następujących zmian lub uzupełnień w dysertacji:

- przemyśleć tezę pracy;
- zmienić *Wstęp*;
- przemyśleć ramy temporalne pracy;
- odejść od cytowania *in extenso* protokołów organów kolegialnych czy artykułów prasowych;
- prowadzić właściwą narrację w oparciu o tok przyczynowo-skutkowy;
- poprawić rozdział o sprawach studenckich;
- poprawić rozdział szósty;
- poprawić i uzupełnić *Zakończenie*;
- poprawić błędy stylistyczne, interpunkcyjne, ortograficzne czy redakcyjne.

- przy ostatecznej redakcji pamiętać, o rozmieszczeniu ilustracji. Praca doktorska, to nie album. Sugeruję, przeniesienie części fotografii do Aneksu, który należy stworzyć;
- poprawić przypisy”.

Wobec powyższych stwierdzeń rozprawa doktorska mgr. Michała Komarnickiego zostanie powtórnie oceniona w nawiązaniu do wyżej wymienionych kryteriów, jak i postulatów z pierwszej recenzji, w kontekście dyscypliny naukowej Prawo.

Nie będę dokonywał ponownej oceny tych elementów, które zostały pozytywnie zrecenzowane w pierwszej recenzji, czyli materiałów archiwalnych i literatury, gdyż właśnie ze względu na ich wartość merytoryczną Autor dysertacji otrzymał szansę jej poprawy.

III. Uwagi szczegółowe

1. Uwagi merytoryczne

W poprawionym *Wstępie* Autor określił główny cel pracy „jako ukazanie wieloaspektowej historii konstituowania się Wydziału oraz pierwszych ośmiu lat jego działalności w zmieniającym się otoczeniu prawnym i społeczno-politycznym. W pracy uwzględniono przede wszystkim wpływ zmiany ustroju państwa i stosunków społeczno-politycznych na kształcenie studentów i funkcjonowanie Wydziału. Lata 1945-1953 to czasy intensywne zmiany polityczno-prawne, mających wpływ na kształtowanie się nauki i studiów uniwersyteckich. Powojenne władze dążyły do utrwalenia nowego ładu ustrojowego, poprzez czerpanie z wzorców radzieckich, likwidowanie wszelkiej wolności politycznej i etatyzacji życia publicznego. Takie działania miały na celu utworzenie nowej struktury społecznej i tzw. „nowej inteligencji”. Określił również kilka celów szczegółowych oraz sformułował cztery hipotezy:

„1. Zmiany zachodzące po II wojnie światowej w szkolnictwie wyższym wpłynęły na kształcenie prawników.

2. Zmiana ustroju, w szczególności głębokie przemiany polityczno-społeczne epoki stalinizmu, wpłynęły na organizację i funkcjonowanie szkolnictwa wyższego.
3. Kształtowanie się ustroju socjalistycznego po 1945 r., miało wpływ na kształcenie i funkcjonowanie kadry naukowo-dydaktycznej i studentów na Wydziale Prawnym UMK do roku 1951 r.
4. Zmiana systemu politycznego i otoczenia prawnego nie wpłynęła znacząco na badania naukowe prowadzone na Wydziale Prawno-Ekonomicznym UMK”.

W tym miejscu należy zadać pytanie, czy Autorowi udało się zrealizować cel dysertacji, który będzie spójny z jej tytułem. W mojej ocenie niestety nie. Chciałbym zauważyć, że objętość pracy budzi zastrzeżenia. Całość to 268 stron, ale merytoryczne ustalenia, czyli Wstęp, pięć rozdziałów i Zakończenie to tylko 168 stron. Aneks i wykazy to 99 stron. W części merytorycznej najobszerniejsze są dwa pierwsze rozdziały, które liczą 79 stron, a trzy zasadnicze rozdziały dysertacji poświęcone Wydziałowi Prawno-Ekonomicznemu i Zakończenie liczą jedynie 75 stron. Objętość rozdziałów, które miałyby służyć realizacji celu głównego i celów szczegółowych oraz udowodnienie hipotez, jest nad wyraz skromna. Można konstatować, że nie w objętości sztuka, a merytoryczne zwartości. Jednak dogłębna lektura rozdziałów dysertacji daje oględny obraz powstania i działalności Wydziału Prawno-Ekonomicznego UMK. Podejmując powtórna lekturę dysertacji spodziewałem się, że Doktorant obok informacji znanych z publikacji Z. Naworskiego, A. Gacy, A. Sokali, W. Sieradzanana o powołaniu fakultetu, umieści swoje ustalenia o wpływie zmieniających się okoliczności politycznych w Polsce, które miały niewątpliwy wpływ na działalność Wydziałów Prawa w całym kraju, a przede wszystkim na ich politykę kadrową. To właśnie takie informacje wypełniałyby znamiona art. 13 ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz stopniach i tytułach w zakresie sztuki mówiącego o oryginalnym rozwiązaniu problemu naukowego. Tymczasem tych informacji mamy niewiele. Autor mógłby np. rozszerzyć narrację

o emblematycznej dla ukazania takich działań sprawy rezygnacji prof. K. Koranyi'ego z funkcji rektora UMK, czy sprawy wysłania prof. K. Górskiego na urlop, a następnie przeniesienia go do Instytutu Badań Literackich w Warszawie. Tym kwestiom Doktorant poświęcił jedynie akapit. Dokumenty dotyczące prof. K. Koranyi'ego znalazły się w Aneksie, ale w mojej ocenie dokładny opis sprawy dawałby czytelnikowi klarowny obraz zderzenia rzetelności naukowej i etosu akademickiego wybitnego akademika z czasów II Rzeczypospolitej z okrutną rzeczywistością czasów stalinowskich. Na drugim biegunie mamy sylwetkę W. Reissa szerzej opisaną przez Autora, jednak brakło obszerniejszego opisu sprawy jego domniemanego plagiatu pracy habilitacyjnej i dalszego popierania jego osoby przez władze państwowe. Takie fakty pozwalałyby czytelnikowi na refleksję o złożoności opisywanych czasów.

W opracowaniu znalazły się również marginalne informacje o działalności PSL-u Stanisława Mikołajczyka na UMK, ale niestety ten wątek nie został rozszerzony. A szkoda – bo to obrazowałoby nastawianie kadry naukowo-dydaktycznej do władz komunistycznych.

Rozdział *Sprawy studenckie* został poprawiony, jednak wrzucenie do jednego podrozdziału wielu aspektów np. rekrutacji, pochodzenia społecznego, źródeł utrzymania, przynależności politycznej, liczebności studentów i ich klasyfikacja daje wrażenie zbioru informacji nie do końca wiążących się ze sobą. Najciekawszym fragmentem tej części dysertacji jest podrozdział o organizacjach studenckich, gdyż otrzymaliśmy tam informacje o ich powolnym upolitycznieniu. Przykładem takich działań była polityka wobec Bratniej Pomocy.

W recenzji z 30 stycznia 2021 r. jednym ze wskazań było poprawienie rozdziału szóstego o zawieszeniu naboru studentów oraz likwidacji wydziału, który liczył jedynie trzy strony. W tej wersji doktoratu ten rozdział jest częścią piątą. Niestety ten rozdział, jako jedyny w całej pracy, nie posiada wewnętrznego podziału na podrozdziały czy punkty. Biorąc pod

uwagę konstruowanie pracy, jest to błąd. Liczy on obecnie tylko 9 stron. Jednak największe kontrowersje wzbudza stosowana pewna technika stosowana przez Doktoranta. Od strony 160, po przypisie 677 do strony 162 zaczyna umieszczać w tekście skopiowane *in extenso* fragmenty z rozdziału pierwszego ze stron 44, 56, 57 i 59. Podobny środek został zastosowany w rozdziale trzecim na stronie 109, gdzie do tekstu głównego wprowadzono informację o obsadzie katedr Wydziału Prawa, już podaną w przypisie 437. Takie zabiegi uważam za niedopuszczalne, bez odpowiednich wtrętów w tekście informujących o wcześniejszym ich cytowaniu. W mojej ocenie Doktorant sięgnął po taki środek, aby sztucznie zwiększyć objętość recenzowanego rozdziału.

Opracowane wieńczy *Zakończenie*. Nadal jest lakoniczne. Zawiera 5 stron, dwie strony więcej niż w pierwotnej wersji. Jeszcze raz powtórzę - dla dysertacji doktorskiej to zdecydowanie za mało. Brakuje w nim wniosków ukazujących zmiany, jakie nastąpiły w szkolnictwie wyższym po dojściu do władzy komunistów i jak one wpłynęły na powołanie i funkcjonowanie Wydziału Prawno-Ekonomicznego UMK.

2. Uwagi formalne

Uwagi formalne należy zacząć od stwierdzenia, że Autor starał się zredukować liczbę błędów interpunkcyjnych czy stylistycznych, które występowały w pierwotnej wersji doktoratu. Jednak nie do końca to się udało. Szczególnie rozdziały od drugiego wzwyż zawierają błędy interpunkcyjne i stylistyczne, które naniosłem na egzemplarzy pracy. Już w *Spisie treści* mamy błędy – podobnie jak w pierwszej wersji Autor zbudował go automatycznie, dlatego przy wyrażeniach Rozdział I i dalszych mamy przyporządkowane strony. Brak jest też w rozdziale trzecim, tytułu podrozdziału drugiego. Zdarzają się błędy ortograficzne, np. Komisja Kodyfikacyjna piszemy z wielkiej litery (s. 95), Koleje Państwowe jako nazwę przedsiębiorstwa również piszemy z wielkiej litery. Autor niekonsekwentnie pisze nazwę

wydziału, na jednej stronie (s. 97) napisane jest Wydział Prawny z wielkiej, a następnie z małej litery. Takich przykładów jest więcej, głównie w pisowni organów państwowych i uniwersyteckich.

Oceniając technikę pracy z przypisaniami, należy stwierdzić, że Autor poprawił ich treść w porównaniu z pierwotną wersją pracy. Jednak nadal ma kłopot z cytowaniem czasopism. Nazwa czasopisma powinna być pisana w cudzysłowie. Występują również błędy w pisowni ich tytułów np. „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” czy „Transformacje Prawa Prywatnego” piszemy z wielkiej litery.

IV. Wnioski

Konkludując stwierdzam, że biorąc pod uwagę powyższe uwagi, recenzowana rozprawa Pana mgr. Michała Komarnickiego pt. *Wydział Prawno-Ekonomiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 1945-1953. Studium historyczno-prawne*, napisana pod kierunkiem dr. hab. Zbigniewa Naworskiego prof. UMK i promotorki pomocniczej dr. hab. Anny Moszyńskiej prof. UMK, nie spełnia określonych w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U., 2016 poz. 882 ze zm.) i nie rekomenduję przekazania jej do dalszych kroków w przewodzie doktorskim, dotyczącym Jego osoby.

Janek Rypoch

